

COSTRUTTO GERUNDIVO ASSOLUTO. ALCUNE PARTICOLARITÀ DI TRADUZIONE

Петрова О.В.

Київський національний лінгвістичний університет

Con l'espressione *strutture assolute* si indicano sintagmi e costrutti che non hanno rapporti di dipendenza sintattica con altri costituenti della frase e con il resto dell'enunciato in cui compaiono. Possono dunque essere considerati strutture (o costruzioni) assolute talune proposizioni gerundive:

Essendo Guido pignolo e ligio alle disposizioni, presentiamo il bilancio nei termini indicati dalla legge. (S.Agnelli) – Оскільки Гвідо педантичний і чітко виконує розпорядження, ми представляємо фінансовий звіт в терміни, передбачені законом.

La definizione di struttura assoluta è legata al concetto di 'assolutezza'. Anche il gerundio assoluto presenta un soggetto espresso non coreferente con quello della frase cui si accompagna:

Eravamo in giardino, era sera e faceva ancora chiaro, essendo estate. (I.Calvino) – Ми сиділи в саду, настав вечір, але було ще світло, тому що це було влітку.

Il soggetto del gerundio assoluto è in genere posposto, ma nell'italiano letterario si riscontrano casi di anteposizione (che risentono dell'influsso del francese):

Da dieci giorni era solo, il suo collaboratore essendo partito per le vacanze. (D.Buzzati) – Вже десять днів він був один, тому що його співробітник поїхав у відпустку. Il deserto del resto sembra divenire sempre più sterminato, allontanandosi anziché approssimarsi il verde segno del fiume. (D.Buzzati) – Втім, схоже, пустеля стає чимраз безмежнішою в міру того, як віддаляється, замість того, щоб наближатися, зелений знак річки.

Dal punto di vista semantico i gerundi assoluti possono esprimere diverse relazioni. Molto frequente è quello con valore causale, che può essere riformulato con una causale esplicita:

la psicoanalisi avendo abdicato (poiché la psicoanalisi ha abdicato) – оскільки психоаналіз відмовився

Del resto, le strutture assolute si caratterizzano per una certa indefinitezza semantica. Le strutture in esame possono esprimere anche una relazione ipotetica:

Facendosi Mario prestare la macchina, il problema sarebbe risolto (Se Mario si facesse prestare la macchina). – Проблему було б вирішено, якби Маріо позичив автомобіль.

Le strutture assolute al gerundio possono esprimere anche una relazione concessiva. In questo caso però si preferisce far precedere il gerundio dal connettivo *pur*:

Possedeva una bella fisarmonica ma non la suonava quasi mai, *pur* essendo leggenda che fosse bravissimo. (I.Calvino) – У нього був прекрасний акордеон, але він дуже рідко грав на ньому, хоча славився тим, що був хорошим музикантом.

Siccome in ucraino un simile uso del gerundio non è possibile, il costrutto gerundivo assoluto si traduce con una proposizione subordinata temporale, causale,

condizionale, concessiva, ecc. La scelta della proposizione subordinata e della congiunzione corrispettiva viene determinata dal senso generale dell'enunciato.

In alcuni casi il costrutto gerundivo assoluto si usa come equivalente della proposizione coordinata e non subordinata. Traducendolo bisogna usare le congiunzioni *ma, i, причому*:

“Mettetevi la giacca” ordinò il Melito, il suo volto essendosi illuminato di una diabolica compiacenza. (D.Buzzati) – “Одягніть піджак” – наказав Меліто і обличчя його засяяло якимось диявольським задоволенням.

Quando il gerundio del costrutto indica un processo nel tempo o uno sviluppo nello spazio, si traduce con il termine *у міру того як*:

Passando le ore, si crescevano la stanchezza e l'intorpidimento delle membra, ad alcuni però si sabbìò la testa. (D.Buzzati) – Хоча, у міру того як минав час, втома і заціпеніння давали про себе знати дедалі більше, в голові у деяких почало прояснюватися. Avvicinandosi il gran giorno, la città entra in stato di agitazione crescente. (A.Campanile) – В міру того як наближається знаменний день, місто приходить в стан зростаючого збудження. Allontanandoci sempre più dalla capitale, l'itinerario dei messi si faceva ogni volta più lungo. (D.Buzzati) – У міру того як ми чимраз більше віддалялися від столиці, маршрут кур'єрів з кожним разом продовжувався.

In questi esempi la proposizione subordinata temporale sostituisce il costrutto gerundivo assoluto e si traduce con il termine *коли*:

Una volta, così facendo, la parrucca gli volò via, l'ape adombrata dal suo scatto gli s'avventò contro e gli conficcò il pungiglione nel cranio calvo. (I.Calvino) – Одного разу, коли він так робив, у нього з голови злетіла перука, і бджола, перелякана його різким рухом, кинулася на нього і всадила йому жало в голий череп. Accompanandola lungo la via, non mi guardò più; né io aveva più cuore di dirle parola. (U.Foscolo) – Коли я проводжав її, вона на мене більше не дивилася, і я теж не наважувався заговорити з нею. Passando le frontiere, chiedevano i doganieri: – Che cosa denuncia il signore? (R.Vacchelli) – Коли він перетинав кордони, митники питали його: “Що ви пред'являєте для митного огляду?”

Il costrutto gerundivo assoluto nell'esempio seguente è meglio tradurre con una proposizione subordinata causale, introducendo termini *оскільки, бо, з тим що, оскільки, позаяк, у зв'язку з тим, що; на тій підставі, що; з цієї причини, що; з того приводу, що*:

Essendo senza soldi, il loro spasso era guardare gli altri fare spese. (I. Calvino) – Оскільки грошей у них не було, то прогулянка полягала в тому, що вони могли дивитися, як інші роблять покупки.

BIBLIOGRAFIA

1. Абраменко Г.А. (2011). *Итальянский язык. Трудности перевода. Часть 1. Учебно-методическое пособие для вузов*. Москва: АСТ: Астрель: Восток-Запад.
2. Dardano M. (2012). *Sintassi dell'italiano antico. La prosa del Duecento e del Trecento*. Roma: Carocci.
3. Petrova J. (2000). *I gradini della traduzione*. Bologna: CLUEB.